



Grøn Mobilitet og Levende Handelsgader

Læringer og anbefalinger fra Aarhus og Aalborg

2026

Grøn mobilitet og levende handelsgader Læringskatalog fra Aarhus og Aalborg

Styregruppe: Aalborg Kommune, Aarhus Kommune og Plan22+

Projektgruppe: Aalborg Kommune, Aarhus Kommune og Urban Creators

Projektet er støttet af Plan22+

Plan22+ er en femårig indsats fra Plan- og Landdistriktsstyrelsen og Realdania, som skal understøtte kommunernes klimaarbejde ved at udvikle ny viden og redskaber til at indfri klimamålsætninger gennem den fysiske planlægning.

Januar 2026

Forsidefoto: Urban Creators

urban
creators



Aalborg
Kommune



AARHUS
KOMMUNE

PLAN
22+



Plan- og
Landdistriktsstyrelsen

Indhold

Indledning	4
Læringskatalog	6
1. Forandringsledelse i byudvikling	6
2. Ejerskab og forankring	8
3. Kommunikation og dialog	10
4. Midlertidighed og prøvehandling	13
5. Byen som en dynamisk struktur	14

Anbefalinger og opmærksomhedspunkter	17
1. Screening forud for projektet	18
2. Organisering og dialog	20
3. Støtteværktøj til planprocessen	22

Indledning

Introduktion

Udviklingen i handelslivets forudsætninger og det stigende fokus på bæredygtighed og klimahensyn i byudviklingen, betyder at mange byer i dag fokuserer på at udvikle attraktive og levende bymiljøer, der prioriterer grøn mobilitet og gode forhold for gående, cyklister og kollektiv transport. Omstillingen fra bilbaserede handelsområder til fodgængervenlige og oplevelsesbaserede bymiljøer kan dog møde modstand fra forskelligt perspektiv og aktørgrupper.

Udviklingen og de store bevægelser i detailhandlen og menneskers adfærd generelt, har skabt en voksende interesse for viden om hvordan en bevidst opprioritering af grøn mobilitet påvirker handelslivet og det lokale byliv, og behov for redskaber til at håndtere de komplekse byprojekter. Med eksempler og læringer fra to af landets største byer, Aarhus og Aalborg, fremlægges med dette projekt viden og anbefalinger, der kan understøtte kommunernes planlægnings- og omdannelsesprocesser.

Formål

Formålet med dette projekt er at undersøge, hvordan omstillingen til mere aktiv og grøn mobilitet i kompakte byer og bydele påvirker borgernes adfærd og handelslivets muligheder, og hvordan der på en hensigtsmæssig måde fremadrettet kan planlægges for grøn mobilitet i kompakte bydele, hvor restriktioner for biltrafikken spiller en rolle.

Projektets formål er tredelt:

- At undersøge, hvordan omstillingen til mere aktiv og grøn mobilitet i kompakte byer og bydele påvirker borgernes adfærd og handelslivets muligheder. Dette er blevet belyst gennem grundige undersøgelser af fem danske cases i hhv. Aalborg og Aarhus.
- At undersøge, hvordan andre internationale byer, der er sammenlignelige med en dansk kontekst, har arbejdet proaktivt med en sådan omstilling af handelsmiljøer.
- At udvikle en række opmærksomhedspunkter og konkrete anbefalinger til, hvordan kommuner kan understøtte arbejdet med grøn mobilitet og levende handelsgader.

Dette læringskatalog er sidste del i projektet. Baseret på viden fra de undersøgte cases og erfaringer fra praksis, fremlægges der på de følgende sider refleksioner og anbefalinger målrettet kommunernes arbejde i planlægnings- og arbejdsprocessen.

Plan22+

Projektet er støttet af Plan22+, som er et selvstændigt sekretariat under Dansk Byplanlaboratorium. Plan22+ er en femårig indsats fra Plan- og Landdistriktsstyrelsen og Realdania, der har til formål at støtte kommunernes klimaarbejde. Initiativet fokuserer på at udvikle ny viden og redskaber til at indfri klimamålsætninger gennem fysisk planlægning. Gennem Plan22+ udvikles ny viden og redskaber, der kan understøtte kommunernes arbejde med brug af den helhedsorienterede fysiske planlægning til at implementere DK2020-klimahandlingsplanerne. Projektet er ét af i alt 15 pilotprojekter.

Tilgang

Anbefalingerne i dette læringskatalog tager udgangspunkt i undersøgelsen af fem cases i Aalborg og Aarhus. Data og analyser af de fem cases er samlet i en selvstændig caserapport, som er suppleret med udenlandske eksempler. Med afsæt i caserapporten og de internationale cases er der afholdt en ekspertworkshop med eksterne faglige eksperter og en intern tværfaglig workshop med fagpersoner inden for planlægning, mobilitet, erhvervsudvikling, kommunikation, anlæg mv. De to workshops har haft til formål at kvalificere anbefalinger og perspektiver, og bidrage med værdifulde erfaringer fra praksis.

Læringskatalogets refleksioner og anbefalinger er således baseret på flere forskellige metodiske tilgange, der hver især bidrager til en nuancering af emnerne.

Dette læringskatalog opsamler opmærksomhedspunkter og anbefalinger indenfor tre centrale emner: Screening forud for projektet, Organisering og dialog og Planlægningsprocessen.

Med læringer og erfaringer fra dette projekt er det håbet, at kunne inspirere andre kommuner, der arbejder med planlægning for grøn mobilitet og levende handelsgader.

God læselyst!



M.P. Bruuns Gade, efter ombygning med trafikale "hundører", 2024
Kilde: Aarhus Kommune

Læringskatalog

Erfaringer og erkendelser fra praksis

1. Forandringsledelse i byudvikling

Generelle udfordringer ved byforandringsledelse

Byudvikling handler i dag ikke kun om at omdanne det fysiske byrum, men i lige så høj grad om at fremme mentale og adfærdsmæssige forandringer hos byens brugere. Når et område i kompakte bydele ændres og tildeles nye funktioner og formål, påvirker dette både den fysiske indretning af byrummet, brugeradfærd og opfattelser af muligheder og samarbejdsrelationer ved aktørerne.

Arbejdet med de undersøgte cases i Aalborg og Aarhus viser, at denne type af projekter, hvor der ændres på centrale byområder, kræver forandringsledelse, der håndterer det komplekse samspil mellem fysiske forandringer, sociale dynamikker og individuelle oplevelser. Planlægning for levende handelsgader med grøn mobilitet stiller krav til at kunne koble fysisk planlægning med mental og social forandringsledelse.

En væsentlig udfordring i projekterne er, at de både skal bygge oven på eksisterende lokale karaktertræk, ejerforhold, handelsliv og lokal kulturarv, samtidig med at de skal fremme nye funktioner og tiltrække nye brugere.

Det kræver derfor indsigt i udgangspunktet – både af områdets historik og identitet, samt de eksisterende fællesskaber, for at aktivere de stedbundne potentialer og skabe lokal forankring i udviklingen.

Denne projekttype rummer derfor potentielt en høj grad af aktørinddragelse med mange forskelligrettede interesser og udviklingsønsker. Aktørerne er både fra det offentlige, private, civilsamfundet samt erhvervs- og kulturlivet, hvilket både kan fordre nye samarbejder og muligheder men også interessekonflikter og stærke følelsesbaserede holdninger. Forandringsprocesserne rummer derfor også et særligt konfliktpotentialer - især når den nye planlægning ændrer præmisserne for dem, der allerede har ejerskab til området.

Byudviklingens kompleksitet

Med afsæt i caserapporten, og afholdte workshops med fagpersoner peges der på, at kompleksiteten ved udviklingsprojekter med fokus på den grønne omstilling og bykvalitet kommer til udtryk på forskellige vis i processerne:

- Fysiske og mentale lag: Den fysiske forandring hænger tæt sammen med mentale og sociale transformationer.
- Nye anvendelser og formål: Nye byfunktioner eller områder med multifunktionelle anvendelser udfordrer sameksistensen mellem forskellige brugergrupper – eksempelvis beboere, besøgende, erhvervsliv og turister.
- Tværfaglig koordinering: Projekterne kræver samarbejde på tværs af fagområder som planlægning, trafik, mobilitet, klima og natur osv. hvilket stiller krav til strategisk koordinering og samarbejde internt i kommunerne.
- Politisk og økonomisk opbakning: Udviklingsønsker og investeringsmuligheder skal afvejes mellem kommunen, private aktører og politikere.
- Konflikter og utilsigtede effekter: Forandringer, der skaber byliv og succes for nogle, kan skabe støj, gener eller ændrede og restriktive vilkår for andre. Eksempelvis bidrog udvidelsen af udeservering på Fredens Torv med mere byliv ved øget brug af pladsen og omsætningsvækst ved pladsens café og bar, men samtidig opstod der på den baggrund støjkonflikter med beboerne.



Figuren illustrerer centrale tematikker fra de undersøgte cases, som kan bidrage til at afdække udviklingsprocessens kompleksitet.

Erfaringer og læring fra cases

De undersøgte cases fra Aarhus og Aalborg viser i lighed med de internationale eksempler, at forandringssledelsesprocesser kræver klare fremtidsbilleder for at understøtte kommunikationen og forståelsen om hvad byen eller lokalområdet opnår med projektet og indsatsen, samt hvorfor forandring er nødvendig.

En gennemgående erfaring fra arbejdet med planlægning for grøn mobilitet og levende handelsgader er, at indsatsen ikke blot handler om mobilitet. Gode handelsbyer er først og fremmest attraktive bymiljøer, som man føler sig velkommen i, hvorfor det at sikre god tilgængelighed er en naturlig del af opgaven. Der er dog mange variable udover mobilitet, som har betydning for om handelslivet klarer sig godt, om en omstilling kan blive en succes og om mennesker kan trives i det nye bymiljø.

En af de centrale pointer fra arbejdet med de fremlagte cases er, at der ikke findes en universal opskrift og fremgangsmåde for denne projekttype. Hvert projekt er unikt i aktørlandskab, udgangspunkt, behov og målsætninger, hvorfor strategisk samarbejde og fleksible processer er et nødvendigt succesvilkår. På tværs af undersøgelsens cases, ses dog genkendelige temaer og læringspunkter, der samlet kan understøtte fremtidigt arbejde med opmærksomhedspunkter og arbejds spørgsmål, og inspirere andre projekter. Disse erfaringer udfoldes på de kommende sider.



Budolfi Plads, august 2025
Kilde: Aalborg Kommune

2. Ejerskab og forankring

Byudviklingsprojekter, der ændrer det fysiske og oplevede miljø, kan hurtigt blive genstand for debat, hvor borgere, erhvervsliv og politikere trækker i forskellige retninger.

Projektets oprindelse og ejerskab

I denne projekttype er det væsentligt, hvor projektet har sit udspring og hvilke ønsker, der har initieret tiltaget. Er projektet initieret af en overordnet strategi, af en politisk beslutning, af en fagforvaltning eller det drevet af ønsker fra borgere og lokale aktører? En kortlægning af projektets oprindelse ift. ejerskab og politisk ophæng er afgørende for, hvordan processen skal formidles, fremdrives og forankres.

De undersøgte cases viser, at der kan være stor forskel på projekterne ift. om de bunder i et udviklingsønske som kommer ovenfra eller nedefra. Kastetvej er et eksempel på et såkaldt top-down-projekt, hvor gademiljøet blev omlagt som en del af en BRT-forbindelse, mens ønsket om Vestergades status som sommergågade kom nedefra fra lokale restauratører og brugere, der henvendte sig til fagforvaltningen og politikerne om et udviklingsønske. Denne forskel har haft indflydelse på opbakningen og ejerskabet undervejs i processen.

Vægtning og inddragelse af aktører

I caserapportens interviewundersøgelse blev det tydeligt, at oplandene til de undersøgte byrum ofte er mindre, end man umiddelbart forventer. Selv i centrum af landets største byer, fungerer handsgaderne primært som lokalområder for handel og funktioner, der understøtter hverdagslivet. Det peger mod at de nære brugere: beboere, erhvervsdrivende og andre lokale aktører bør have en central rolle i inddragelsesprocessen.



Figuren illustrerer, hvordan et projekt kan være forankret hos forskellige hovedaktører alt efter om dets oprindelse er et lokalt udviklingsønske, eller om projektet er en del af den overordnede fysiske planlægning med et politisk ophæng.

På ekspertworkshoppen rejste denne viden også spørgsmålet om hvem projekterne planlægges for og til: hvor stor vægt skal man tillægge de besøgende, som kun bruger området sporadisk, men som alligevel kan have betydning for både handels- og bylivet? Skal de have samme stemme som de daglige brugere og de erhvervsdrivende, som har deres levebrød på spil? Hvilke alliancer formes der, og hvornår i processen bør de forskellige grupper inddrages? Interviewundersøgelsens resultater har derfor også fordret en nysgerrighed på yderligere at forstå, hvem der har området som en del af deres hverdag, hvem der kan blive berørt af ændringerne og hvem den fremtidige vision har for øje. Nogle aktører aktiveres eksempelvis først når projektet er færdigt, ved at tiltrækkes af de nye muligheder som det giver.

Det er derfor afgørende i projekterne at tydeliggøre, hvem byrummet og forandringen primært skal skabe værdi for. Er det et projekt for de lokale beboere, erhvervsliv, for byens gæster og besøgende, eller en bevidst balance? Klarhed om målgrupper og formål gør, at projektet kan stå stærkere i mødet med politisk usikkerhed, modstand fra borgere og for at sikre et mere robust narrativ.

Kommunal organisering og forvaltningens handlerum

Nogle omdannelsesprojekter har fra start en retning og et klart visionært ophæng i form af en bymidtstrategi i kommuneplanen, en grøn mobilitetsplan eller en anden form for helhedsplan, imens enkeltstående projekter med trafikalt fredeliggørende tiltag kan opstå som nålestiksløsninger på et konkret problem. Forvaltningens udgangspunkt og handlerum varierer derfor.



Illustrationen viser, hvordan vægtningen af projektledelse og bidrag ofte er placeret mellem de kommunale fagmiljøer og forvaltninger. Erfaringerne fra projektet peger på, at den interne organisering og faglighed i nogle tilfælde med fordel kan prioriteres anderledes.

Projektledelsen for disse indsatser kan være placeret i forskellige forvaltninger, fra kommune til kommune. Ofte er de placeret i en teknisk forvaltning, eksempelvis i planafdelingen, vej- og trafikafdelingen eller klima. Dette betyder, at fokus og arbejds gange varierer efter fagområdets arbejds perspektiv, lige som de nedsatte mål og succes kriterier kan være forskellige. Det brede fokus betyder, at flere fagområder ofte er involveret i udviklingen af projektet, hvilket kan give anledning til udfordringer i forbindelse med rollefordeling, intern forankring og fremdrift, samt der kan nemmere ske fejl ved overleveringer mellem afdelinger.

Generelt er erfaringerne fra Aalborg og Aarhus, at planlægning og koordinering på tværs af klima-, mobilitets- og bymidteplaner, samt planer for boliger, erhverv og detailhandel giver grobund for en mere sammenhængende fysisk udvikling for grøn mobilitet og levende handelsgader og tættere koordinering mellem fagfel ter.

Ved ekspertworkshoppen blev det på den baggrund drøftet om projekter med stor aktør dialog, erhvervsinteresser og kompleks kommunikation bør forankres på anden vis. Bør de nødvendigvis være forankret i det tekniske fagmiljø og organiseret på tværs af forvaltningsgrene, med deltagelse fra en udviklingsafdeling, erhvervskontor og kommunikationsenhet, eller er de bedre tjent med en forankring centralt i en erhvervs- eller udviklingsafdeling, der har et bredere fokus? En stab eller erhvervsafdeling har f.eks. en anden kontakt med erhvervslivet og ofte et tættere ophæng til den øverste kommunale ledelse. Jo større politisk og offentlig bevågenhed der er om et projekt, desto mere presserende bliver behovet for en organisering og proces, der kan håndtere både de faglige, politiske og dialogbaserede aspekter.

I den afholdte fagworkshop blev der også udvekslet erfaringer fra lignende projekter. Her fremgik det, at både Aalborg og Aarhus Kommune i den sammenhæng har haft god erfaring med at lave indledende risikovurderinger af hvilke forhindringer, narrativer og ekstra ressourcebehov et projekt kan indebære. Ved dette tiltag skabes en tidlig dialog om, hvordan man kan skabe en forebyggende og målrettet styring af fortællinger og afhjælpe pludselige skift i processen, samt få indblik i hvilke fagressourcer projektet kræver. Yderligere har de kommunale kommunikationsafdelinger også været en vigtig brik med hjælp til den eksterne kommunikation i projektet.

Politisk inddragelse og synlighed

Kommuner er politisk styrede organisationer, og det politiske landskab har derfor betydning for manøvrerummet i planlægningen og udviklingsønskets baggrund. Politisk usikkerhed og modstridende personlige narrativer er derfor et tilstedeværende element i planlægningen, som med fordel kan adresseres tidligt i projektets proces. Kommunale repræsentanter fra både de undersøgte cases og fagworkshoppen beretter eksempelvis om oplevelser, hvor der i projektforløbet er udviklet et negativt narrativ i offentligheden, hvilket har skabt et betydeligt pres på fagforvaltningen, resulteret i politisk usikkerhed og ført til genovervejelse af det enkelte projekt med udtagning af dele eller at hele processen er stoppet. Dette er bl.a. sket ved projektet på Kastetvej, hvor man politisk, efter projektets realisering, har revurderet og tilbageført dele af de tidligere kørselsforhold for personbiler.

Erfaringerne fra andre projekter i de to kommuner, som kom frem på fagworkshoppen viser, at politisk usikkerhed i nogle tilfælde kan mindskes. Dette kan ske ved at inddrage de politiske repræsentanter i dialogen, invitere dem aktivt med ind i projektets "maskinrum" og højne vidensgrundlaget for både faglige og saglige argumenter, så de er bedre forberedt hvis projektet møder negativ medieomtale eller borgerprotester. Tydeliggørelse af det politiske ophæng styrker både projektets narrativ, koblingen til den politiske vision for byens udvikling, samt synliggør de faglige grænseflader og politiske handlerum.



3. Kommunikation og dialog

Gennemsigtighed styrker processen

Når tilgængeligheden til midtbyens forretninger ændres, opstår der ofte narrativer om, at handelslivet bukker under. Disse narrativer opstår ofte ud fra personlige holdninger og bygger ikke nødvendigvis på fakta. Ved i højere grad at kommunikere det bagvedliggende vidensgrundlag såsom faktuel viden om bilafhængighed, effekter på handelslivet, parkeringsdata mv., i dialogen med brugerne, kan man i højere grad understøtte en saglig og faglig dialog for udviklingsprojektet, samt i højere grad styre fortællingen.

Erfaringerne fra ekspertworkshoppen fortæller alle, at man hellere bør kommunikere for meget end for lidt, hvorfor en kommunikationsstrategi er et stærkt værktøj. Hyppig, åben og tydelig kommunikation skaber tryghed, holder fortællingen stabil og gør det lettere at afmontere misforståelser. I Aarhus Kommune arbejder man eksempelvis aktivt med kampagner, handlingsanvisende service-meddelelser samt evalueringsdata, for at imødekomme og kommunikere ændringer i trafikmønsteret og ruteomlægning, ved bl.a. at vise hvordan bilister kan komme let ind til bykernen, hvor de kan parkere i anlægsfasen, samt for at fordre nye fremadrettede flows i byen. Informationen deles på flere platforme både digitalt og i byens rum som skiltning med "dette er på vej". Forvaltningen i Aarhus Kommune har også gjort brug af en serie kronikker med en embedsmand som afsender, for fagligt at få udfoldet fremtidsperspektiverne for byen såvel som de dilemmaer de står overfor, for byens borgere og erhvervsliv. Her har balancen været at fremme gennemsigtighed mellem borgere og forvaltning, og kommunikere faglig viden imens man afholder sig fra det politiske råderum.

"Det handler ikke om at ændre folks rationaler, men om at få dem til at se andres" - udsagn fra fagworkshoppen

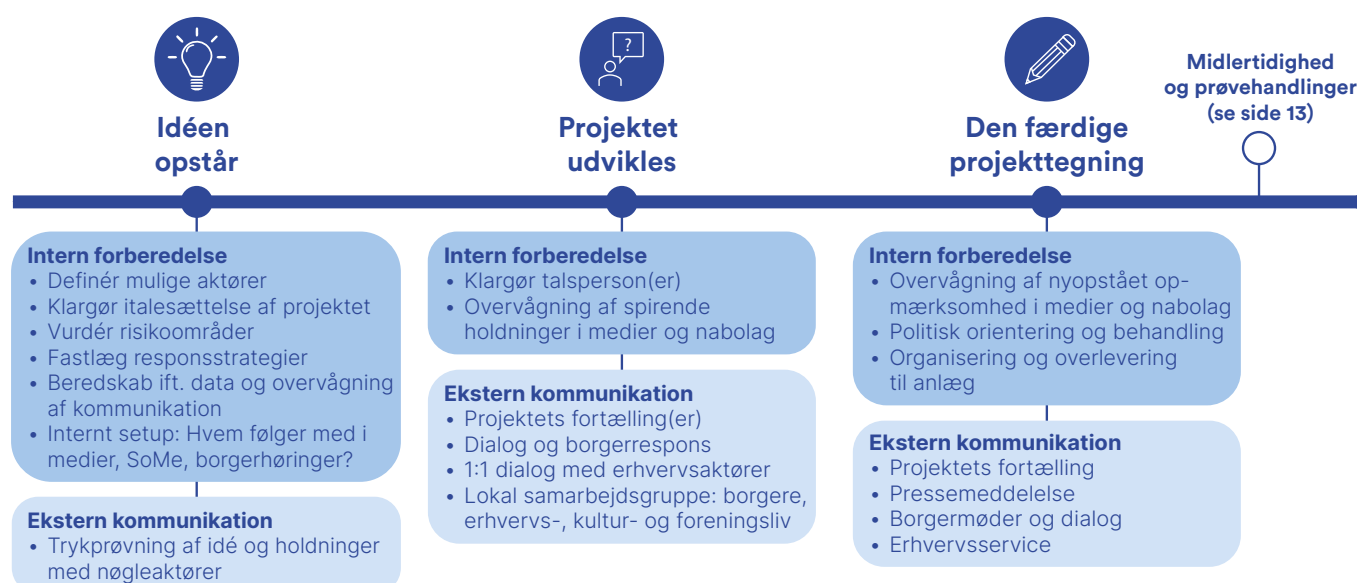
Fortællingen om projektet

De samlede erfaringer fra de undersøgte cases og øvrige projekter viser, at kommunikation i udviklingsprojekter for grøn mobilitet og levende handeleggader skal ses som en strategisk investering – jo mere transparent og vedvarende den er, desto stærkere står projektet i mødet med borgere og politikere. Man kan derfor ikke kommunikere for meget.

En stærk og positiv fortælling kan give tryghed, opbakning og ejerskab i processen, mens en negativ fortælling kan øge modstand, mytedannelse og politisk usikkerhed. I en proces hvor borgere og erhvervsdrivende føler frustration eller afmagt, opstår der let alternative fortællinger, som kan brede sig og overskygge projektets oprindelige hensigt. Derfor er det afgørende i projektets tidlige faser at møde borgere, der kan føle sig negativt berørt, i øjenhøjde. Eksempelvis kunne en stærkere dialog og kommunikation om den præcise anlægsperiode, sikring af midlertidig parkering eller en direkte 1:1-dialog med de erhvervsdrivende have løsnet op for misforståelser, tabt fortjeneste og givet en mere tryk og glidende proces for de erhvervsdrivende i projektet v. M.P. Bruuns Gade.

Erfaringer fra ekspert- og fagworkshoppen peger på, at nærværende kommunikation, hvor projektleder og fagpersoner møder aktørerne og brugerne i deres dagligdag, har en gavnlig effekt for fortællingen om projektet, da man herved kan imødekomme en del af de spørgsmål, bekymringer og udfordringer, der kan opstå.

Kommunikationens faser



Eksempel på en skabelon for en kommunikationsstrategi baseret på erfaringer fra ekspert- og fagworkshoppen.

Det kan ske ved f.eks. at arrangere byvandring, 1:1-dialogmøder, åbent lokalt bykontor eller åben skurvogn i anlægsprocessen. Ved omdannelsen af Budolfi Plads var der eksempelvis en bred borgerinddragelse, som fortsatte ind i anlægsfasen med en tæt orientering og dialog med byens aktører.

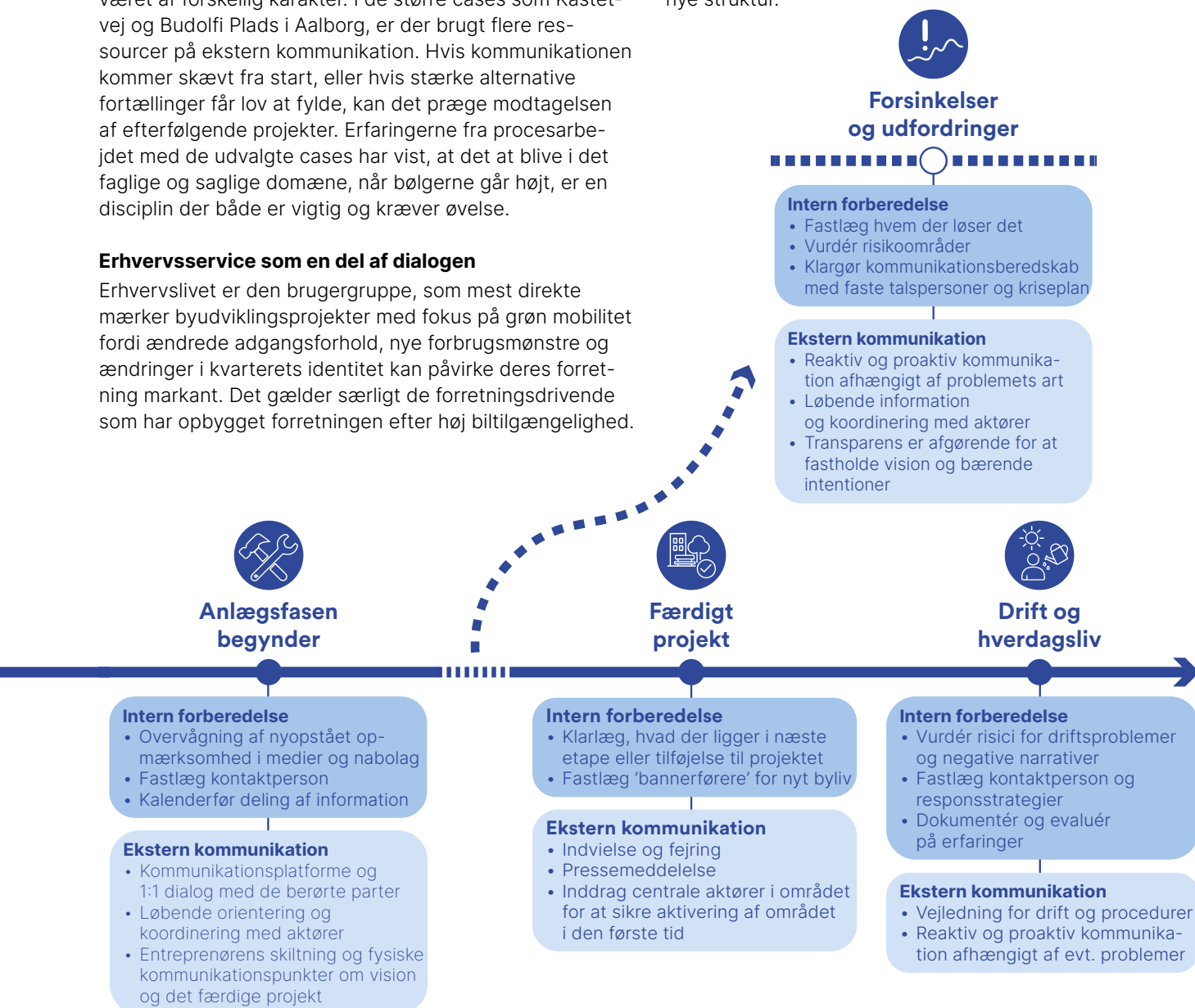
Hvert byrum rummer sin egen historik, unikke aktører og særlige fortællinger, hvorfor selv små ændringer kan vække stærke reaktioner, fordi de opleves som et indgreb i hverdagslivet. I nogle tilfælde kan et anlægsprojekt, som er en synlig forandring i nærmiljøet, også få skylden for eller accelerere udfordringer, der sandsynligvis kan tilskrives mere generelle udviklingstendenser eller har helt andre årsager. Derfor skal kommunikationen altid tilpasses det konkrete sted, med øje for såvel store agendaer som små detaljer. Der er brugt forskellige kommunikationsværktøjer og -strategier i de undersøgte cases, ligesom den politiske agenda og offentlige bevågenhed også har været af forskellig karakter. I de større cases som Kastetvej og Budolfi Plads i Aalborg, er der brugt flere ressourcer på ekstern kommunikation. Hvis kommunikationen kommer skævt fra start, eller hvis stærke alternative fortællinger får lov at fylde, kan det præge modtagelsen af efterfølgende projekter. Erfaringerne fra procesarbejdet med de udvalgte cases har vist, at det at blive i det faglige og saglige domæne, når bølgerne går højt, er en disciplin der både er vigtig og kræver øvelse.

Erhvervsservice som en del af dialogen

Erhvervslivet er den brugergruppe, som mest direkte mærker byudviklingsprojekter med fokus på grøn mobilitet fordi ændrede adgangsforhold, nye forbrugsmønstre og ændringer i kvarterets identitet kan påvirke deres forretning markant. Det gælder særligt de forretningsdrivende som har opbygget forretningen efter høj biltilgængelighed.

Samtidig påvirkes erhvervslivet af overordnede strømninger som øget e-handel, konjunkturer og øget efterspørgsel efter serviceerhverv. Udgangspunktet for de forretningsdrivende er således meget forskelligt ift. hvem der har forudsætningerne for en god business case og hvem der ikke har, når der arbejdes med fremme af grøn mobilitet. Investeringssikkerheden i området for både de erhvervsdrivende, og beboere som har købt eller lejet en bolig eller erhvervslejemål på de ovenliggende etager, er også et væsentligt parameter.

For at understøtte de forretningsdrivendes potentielle udfordringer ved projektet, kan man med fordel inddrage erhvervsmæglere, kommunikationsrådgivere eller kommunens erhvervsservice som en del af dialogprocessen. De har et bedre indblik i erhvervslivets perspektiv og kan hjælpe med kompetenceudvikling, afklare nye forretningsmuligheder eller relokalisering med udgangspunkt i forrettningens DNA, hvis de ikke længere passer ind i den nye struktur.



Erfaringer fra blandt andet Budolfi Plads viser, at når erhvervslivet bliver aktivt inddraget, kan der opstå nye samarbejdsrelationer og en fælles retning, hvor aktørerne selv skaber indholdet i byrummet. Samme spirende takter har også vist sig omkring bydelscenteret på Kastetvej, i Vestergade og omkring Fredens Torv.

En stærk pointe fra ekspertworkshoppen er, at det kræver en differentieret tilgang til erhvervslivet, fordi behovene hos en større kædeforretning og en lille selvstændig butik er vidt forskellige. Erfaringer fra både Budolfi Plads, Vestergade og Fredens Torv viser, at generelle spørgsmål kan drøftes på fællesmøder, men at der er også brug for individuelle dialoger, for at imødekomme specifikke udfordringer og ønsker om fortrolighed. På den måde bliver erhvervslivet taget i hånden og gjort mere robust og omstillingsparat, hvilket styrker områdets samlede udvikling.

Ifølge de to kommuner og input fra ekspertworkshoppen er det fortsat vigtigt at have erhvervslivets interesser for øje i anlægsfasen. Her skifter projektet ofte hænder, og der er risiko for, at den gode dialog går ned i gear. De to kommuner har erfaringer med at tilrettelægge anlægsfasens "værste" gener ift. adgangs- og vareleveringsforhold sammen med erhvervslivet, så de er sammenfaldende med ferielukning eller andre stille perioder den for højsæsonerne.

Der er også gode erfaringer med at kombinere anlæg i gaderummet med muligheden for at søge byfornyelsesmidler til en samtidig facaderenovering eller at erhvervene selv tager initiativ til indvendig renovering i anlægsperioden. Dette kan kræve fælles byggemøder, så håndværkere og erhverv i fællesskab kan planlægge praktiske udfordringer som forsyningsafbrydelser, oplag af byggematerialer eller adgangsforhold.

Den stærke kommunikation internt og eksternt

En stærk kommunikation kræver sammenhæng mellem den interne koordinering og den eksterne formidling. Internt er det afgørende, at projektgruppen og de involverede forvaltninger arbejder tæt sammen, så der ikke opstår modstridende signaler. Eksternt skal kommunikationen være velkoordineret med politikerne, de berørte aktører og offentligheden, så der skabes et stabilt narrativ, som både kan bære projektet igennem de kritiske perioder, og danne grundlag for nye samarbejder og fortællinger om byens udvikling. Når kommunikationen er gennemtænkt, tilpasset de lokale forhold og baseret på åbenhed, kan den være med til at nedbryde myter, skabe forståelse og sikre opbakning gennem hele processen.



Data og cases

Fremvis data og konkrete eksempler på tiltag og erfaringer for at understøtte den faglige viden og det saglige grundlag for udvikling.
Tag usikre aktører i hånden for dialog om udviklingspotentialer.



Kommunikations- og mediestrategi

Vær på forkant og italesæt "myter" og kommuniker den positive forandring. Hold de aktører, der opleves som svære, tæt på.
Informér via forskellige aktører som talerør og platforme både fysisk og digitalt for at nå et bredere publikum.

Indflydelsesrige narrativer for projekter i kompakte bydele



Narrativer for projektet

Skab, dyrk og fasthold fortællingen om byens udvikling og projektets formål. Styk lokalområdets fortælling ved at understøtte områdets historie og potentialer med projektet



Styrk den demokratiske samtale

Vis projektets perspektiver og sæt mål om at skabe forståelse for andres synspunkter. Imødekom byens eksisterende identitet, stemmer og narrativer, og integrer dem i projektet for en stærk forankring.

Opmærksomhedspunkter for kommunikation og dialogproces baseret på ekspert- og fagworkshoppen.

4. Midlertidighed og prøvehandling

Prøvehandling kan være midlertidige byrumsindretninger, events og aktiviteter, og fungerer som et fleksibelt redskab i byudviklingen. De giver mulighed for at afprøve og justere konkrete tiltag og byrumsdesigns, inden man investerer i en permanent løsning. Samtidig kan midlertidige projekter bruges strategisk til at modne det politiske niveau, initiere ændrede vaner i lokalområdet og kvalificere løsningerne til de reelle behov.

Midlertidighed som redskab

I Aarhus er der arbejdet med forskellige midlertidige anlæg i form af sommergågade i Vestergade, og pladsdannelse på Fredens Torv med restriktioner for biltrafikken. Sommergådaderne i Aarhus, modnede særligt idéen politisk og gav samtidig indsigt i kunders og besøgendes adfærd, potentielle konflikter og gadernes opland. I forbindelse med sommergågaden i Vestergade, er der benyttet flere forskellige virkemidler såsom hastighedsbegrænsning på 15 km/t for biltrafikken, afskærmende beplantning som grønne chikaner, opholdslommer på kørebanen til udeservering, tilladelse til udeservering på fortov mm. Midlertidige projekter være en afklarende trædesten i et projekt, og kan både bestå og mislykkes. Flere på fagworkshoppen berettede om, at nogle gange er det nødvendigt, at noget fejler, for at skabe legitimitet for at projektet går videre i en anden retning. Prøvehandling og events er derfor en vigtig måde at trykprøve både idéer og lokalområdets reaktioner.

Kvaliteten af projektet har betydning

Erfaringerne fra fagworkshoppen og Aarhus viser, at kvaliteten af det midlertidige projekt har stor betydning for brugernes oplevelse. Ved Fredens Torv i Aarhus blev byrummet midlertidigt omlagt af en sådan kvalitet, at det kunne stå uændret i en toårig forsøgsperiode. Den positive modtagelse fra både borgere og erhvervsliv betød, at man i det permanente anlæg valgte at videreudvikle byrummet med bl.a. trafikafregulering ved lukning af torvet for biltrafik og parkering, bedre anvendelse af kantzonerne med cykelparkering og podie til arrangementer, men også en skærpelse af mængden af udeservering for støjensyn. Omvendt kan effekterne og tilfredsheden af midlertidige projekter af for lav materialekvalitet også være lavere, og der kan hurtigt skabes negativ konsensus omkring det efterfølgende permanente projekt.

Kommunikation af det midlertidige og det permanente

Erfaringerne fra Aarhus og Aalborg har vist, at midlertidige projekter virker bedst i kombination med nogle af de berørte parter. Dette er både for at projektet forankres, men også idet lokale aktører er de bedste ambassadører, for at formidle projektets fortælling i dagligdagen v. dialog med kunder, besøgende og interesserede. Tydelig kommunikation i både fysisk og digitalt format er vigtigt for at få formidlet, hvilke tiltag som er midlertidige og permanente, for at sikre gennemsigtighed i arbejdsprocessen og mindske forvirring blandt de berørte parter.

I længere forsøgsperioder kan der eks. være nye forretningsdrivende og borgere som kommer til området, og andre kan have delvist glemt, at rammerne for de midlertidige tiltag kan ændres i et efterfølgende permanent projekt. Der kan også være misforståelser om, at et midlertidigt projekt anses som det færdige projekt, hvilket kan give anledning til frustration for nogle parter.

Begrænsninger

På fagworkshoppen blev der peget på, at prøvehandling med kvalitet ofte kræver mange ressourcer til projektledelse, kommunikation og løbende evaluering. Det bør derfor overvejes nøje, hvordan man skaber mest værdi og den mest hensigtsmæssige proces ud af indsatsen, da nogle midlertidige projekter kræver næsten lige så mange ressourcer og tilladelser som et permanent anlæg.

Omdannelsen af den tidligere parkeringsplads i forlængelse af Budolfi Kirke, er et eksempel på at udelade et midlertidigt projekt. Her blev der nedlagt parkeringspladser til fordel for en ny legeplads, og det hurtige anlæg betød mindre forvirring ved borgerne, idet man fra start fjernede forventningen om, at de inddragede parkeringspladser kunne blive reetableret, hvilket kunne have været til diskussion ved et midlertidigt projekt.

De drøftede erfaringer belyste også at midlertidige anlæg og initiativer ofte er fysisk begrænset til projektområdets nuværende form og indretning. Man kan derfor ikke altid opnå det ønskede resultat for prøvehandlingen pga. eksisterende installationer, kantstenens placering osv. Tilgængelighed og andre praktiske forhold kan derfor heller ikke altid udføres optimalt.



5. Byen som en dynamisk struktur

Byen er aldrig et afsluttet projekt

Der kan være en tendens til at se byudvikling som afgrænsede processer, der afsluttes med et færdigt anlægsprojekt eller evalueringen af et midlertidigt tiltag. Men byen er aldrig statisk – den ændrer sig løbende i takt med nye fysiske indsatser, skiftende mobilitetsmønstre og brugernes adfærd. Når et projekt overleveres til brugerne, handler det derfor ikke om at "låse" byen fast, men om at give slip på en måde, der holder momentum og skaber grundlag for næste skridt i udviklingen.

I det perspektiv har dette projekt vist, at ændringer af biladgangsforhold og øvrige mobilitetsparametre ikke nødvendigvis bør ses som en forringelse. At oplandene er blevet mindre og byerne mere kompakte, gør det logisk at fokusere mere på attraktive handels- og byområder samt bedre hverdagsoplevelser for dem, som ofte kommer i området. Derfor er det vigtigt at tænke videre end selve anlægsperioden og planlægge, hvordan samarbejde, dialog og opfølgning kan fortsætte efter projektet er sat i drift.

Byudvikling kræver fokus på overlevering, evaluering og opfølgende undersøgelser, så erfaringer kan dokumenteres, succeskriterier kan vurderes, og ny læring kan bringes ind i kommende projekter. Erfaringer viser, at en løbende og fortsat dialog kan være vigtig for både kommune og forretningsdrivende, da udfordringer og nye behov opstår – også når projektet er i drift. Det er også vigtigt at være opmærksom på, at klager, debat mv. kan genopstå i forbindelse med både anlæg og drift.

Byen ændrer sig gradvist – dens funktioner, tilbud og kvaliteter tilpasses hele tiden nye behov, klimahensyn og sociale dynamikker. Derfor bør hvert projekt ses som et kapitel i et større hele og en vedvarende proces, hvor der er brug for fleksibilitet, vedholdenhed og opmærksomhed på, hvordan én ændring påvirker helheden.







Budolfi Plads efter ombygning, august 2025
Kilde: Aalborg Kommune

Anbefalinger og opmærksomhedspunkter

Anbefalinger fra praksis

Som de foregående eksempler viser, kan arbejdet med grøn mobilitet og levende handelsgader være et komplekst felt med mange hensyn og holdninger, som først kommer frem hen ad vejen. På de kommende sider hæver vi os op og prøver at finde nogle overførbare værktøjer og arbejds spørgsmål, som kan understøtte nye udviklingsprocesser i de danske kommuner.

Tanken har været at lave et støtteværktøj til planlægning og udvikling, som kan skaleres og tilpasses den kontekst og de konkrete udfordringer og ønsker, man står med. Her har vi en særlig anbefaling om at evaluere effekterne over en længere tidshorisont – fordi det tager tid for det nye at finde sit leje, og fordi mange forhold spiller ind på, om projektet opleves som en succes.

De følgende sider samler op på projektets anbefalinger og opmærksomhedspunkter, og er opdelt i tre temaer:

- Screening forud for projektet
- Organisering og dialog
- Støtteværktøj til planprocessen



Fredens Torv efter ombygning, juni 2025
Kilde: Urban Creators

1. Screening forud for projektet

På baggrund af de rammebetingelser, resultater og erfaringer som de danske og internationale cases har udfoldet, indeholder dette afsnit et forslag til en bystrategisk metode, som kan understøtte kommunerne i at planlægge for grøn mobilitet i levende hande­lsgader. Den dialog-baserede metode stiller skarpt på en række kvalitative spørgsmål målrettet udvikling af vision, identitet, viden og organisering, som alle er identificeret som vigtige elementer i udviklingen af attraktive hande­lsgader.

Selvom hande­lsgader har forskellige forudsætninger er der særligt fire elementer, som vurderes mere eller mindre universelle i forbindelse med kommunernes arbejde med at udvikle grøn mobilitet i levende hande­lsgader:

- Identitet
- Vision
- Viden
- Organisering

Nogle af de vigtigste forudsætninger for et levende by-miljø er attraktive funktioner, et aktivt flow af mennesker, gode muligheder for ophold og trygge forbindelser. Når kommuner står overfor planlægning af grøn mobilitet i levende hande­lsgader kan der med fordel foretages en indledende screening. Ved at tage udgangspunkt i en række strategiske spørgsmål kan screeningen anvendes til at skabe et bedre udgangspunkt for udviklingen af grøn mobilitet i levende hande­lsgader.

Screeningsværktøjets byggesten



Identitet

Hande­lso­mråder med en veldefineret identitet kan gennem autencitet og historiefortælling danne ramme om udvikling af tilhørsforhold og en levedygtig by. Mange hande­lso­mråder i byerne har en lang og unik historik, og fysiske omdannelser i denne kontekst har potentiale til at skabe en stærk forbindelse mellem fortid, nutid og fremtid, samt mellem mennesker og deres fysiske omgivelser.

- Hvordan kan det **fysiske miljø** understøtte udviklingen af områdets identitet?
- Hvilke særlige **historier** kendetegner projektområdet?
- Hvilke **brugergrupper** – beboere som gæster – kan understøtte områdets identitet?
- Hvilke **synergier og øvrige ønsker for byen**, kan og bør der imødekommes med projektet?
- Hvilket **byliv** identificeres med hande­lso­mrådet?



Vision

En god vision for disse projekter bygger på en fremtidsorienteret, inspirerende og realistisk beskrivelse af, hvordan hande­lso­mrådet kan udvikles for at skabe en bedre livskvalitet, bæredygtighed og økonomisk vitalitet for borgere, erhvervsdrivende og andre interessenter.

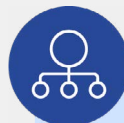
- Hvordan opstod projektets **vision**?
- Hvor **ambitiøs** er projektets vision for området?
- Hvor **geografisk** omfangsrigt er projektet?
- Hvor **politisk afklaret** er projektets vision?
- Hvor stor **risiko** er der forbundet med projektet?



Vidensgrundlag

Der kan være mange holdninger til emner som parkering og handelsliv. For at sikre et godt og sagligt udgangspunkt, er et vidensgrundlag suppleret med data en vigtig forudsætning.

- Hvilket **vidensgrundlag** findes allerede?
- Hvor meget betyder **parkering** for de handelsdrivende i området?
- I hvilken grad er **aktiv mobilitet** allerede integreret i hande­lso­mrådet?
- Hvad kendetegner **funktionerne og aktørerne** i området?
- Hvordan vil projektet blive **evalueret**?



Organisering

Både før, under og efter projektets gennemførelse er det afgørende med en organisering, der dels kan afbøde eventuelle konflikter, sikre involvering af de forskellige parter, samarbejde på tværs mv.

- Hvilke **konflikter** og **modsatrettede interesser** findes i projektet?
- Hvilke **interesser og aktører** påvirkes?
- Hvem bidrager til **økonomien** i projektet, ift. ejerskab?
- Hvilke former for **samarbejde** er der behov for i projektets forskellige faser?
- Hvilken og hvor **aktiv en rolle** forventer kommunen at spille i projektets faser?

Et tænkt eksempel

Som et tænkt eksempel vil en kommune gerne skæ en levende handelsgade med grøn mobilitet. Spørgsmålet er, hvordan man bystrategisk får et godt afsæt for den videre planlægning. Kommunen anvender screeningsværktøjet, som er udviklet i forbindelse med et Plan22+projekt om grøn mobilitet i levende handelsgader:

Udgangspunktet for eksemplet

På baggrund af planstrategien og en ny mobilitetsplan, er der et politisk ønske om at reducere mængden af gennemkørende biltrafik på byens hovedgade, samt at udvikle nye grønne byrum til udeservering og andre former for byliv. De erhvervsdrivende er imidlertid bekymrede for betydningerne af de færre parkeringspladser, men er omvendt også nysgerrige på mulighederne.

Vision

Med bidrag fra handelslivets parter, herunder de forretningsdrivende, ejendomssejerne, borgere og lokale foreninger og institutioner, udvikles en overordnet vision for den nye hovedgade som vedtages politisk. Visionen indeholder et tydeligt formål, er afgrænset både fysisk og tidsmæssigt og der afsættes både økonomiske- og arbejdsressourcer til omdannelsen.

Identitet

Sideløbende med visionsarbejdet opstarter kommunen i tæt samarbejde med handelslivet og centrale aktører i lokalområdet, en proces der har til formål at styrke områdets identitet og historie. I mange år har området været "en by i byen" med egen skole, mange boliger, butikker og øvrige servicefunktioner som frisører, take-away steder mv. Området er også kendetegnet ved flere mindre erhverv, kunsthåndværkere et stærkt lokalsamfund. Desuden findes flere tidligere industribygninger foruden en tom dagligvarebutik. Det bliver besluttet, at netop iværksætterånden, det stærke lokalsamfund og mulighederne i det industrielle miljø skal danne ramme om et attraktivt og levende bymiljø for både lokale, byens borgere og oplandet.

Viden

Ved nærmere eftersyn vurderes det, at der er behov for viden på tre niveauer.

Først og fremmest er der behov for viden om parkering, da dette er det vigtigste emne for de fleste handelsdrivende. Hvor mange parkeringspladser er der, hvor meget bliver de brugt, hvem bruger dem, hvilke ligger særligt attraktivt ift. funktioner, sol, byrumsmuligheder mv. Der er også behov for at vide mere om trafikken omfang, hvor mange der kommer med cykel eller til fods, og hvor trafikssikkerhed og opholdsrum er mest udfordrede.

For det andet er der behov for viden om forretningerne, og der afholdes derfor en række workshops med fokus på at udmønte visionerne om iværksætteri, de industrielle rammer og udnyttelse af mulighederne i de tomme lokaler.

For det tredje er der behov for viden om mulighederne. Det undersøges, hvordan der kan arbejdes med midlertidige omdannelser, og hvilke tiltag der vil være vigtige at starte med.

Organisering

Bydelens forretningsdrivende er organiseret i en handelsstandsforening, som de senere år har været gradvist mindre aktiv. Udskiftninger i lokalene, stigende omkostninger og et dalende engagement har gjort det gradvist mere vanskeligt at drive handelsstandsforeningen. Forretningerne er spredt ud, og der er opstået flere huller med tomme lokaler

De inddragende visionsprocesser om flere cyklende og gående samt omdannelse af parkeringspladser til grønne byrum har skabt fornyet engagement, og selv almindelige borgere, ungdomsforeninger, ejendomssejere mv. har været aktive i processen. På den baggrund er der skabt en overordnet bydelsforening, hvor kommunen er tovholder. Herunder er der arbejdsgrupper, som hver især står for hhv. en årlig gadefest, omdannelse af dagligvarebutikken til et lokalt fitnesscenter og omdannelse af en markant industribygning til et lokalt iværksættermiljø med mulighed for kunsthåndværk, kontorpladser, café mv.

Resultat

På baggrund af screeningen er der fastlagt et mål om at koncentrere handelslivet. Konkret gennemføres der to årlige gadelukninger i forbindelse med byfester, legesom bygninger er blevet omdannet og der er skabt nye, grønne og trygge bymiljøer, hvor udeservering og byliv kan udfoldes. Omfanget af den gennemkørende trafik er faldet markant, og selvom enkelte butikker er lukket (bl.a. som følge af øget konkurrence, e-handel mv.), klarer de forretningsdrivende sig under ét markant bedre end før omdannelserne på trods af færre parkeringspladser. Flere ønsker endda at udvide tiltagene mod endnu mere grøn mobilitet i den levende handelsgade.



2. Organisering og dialog

Når kommune, erhvervsliv og borgere forener kræfterne, kan der skabes langsigtede løsninger. En tydelig rollefordeling, en strategisk koordineret indsats og en løbende dialog mellem aktørerne, er et solidt afsæt for gode planlægningsprocesser. Ved at indgå i tætte samarbejder med de potentielle kritiske stemmer kan det i højere grad sikres

at intentionerne ikke afmonteres, og at de politisk besluttede planer realiseres.

Med udgangspunkt i erfaringer fra Aarhus og Aalborg og afholdte workshops, præsenteres her anbefalinger og centrale opmærksomhedspunkter for organiseringen og dialogen i fremadrettet arbejde for fremme af grøn mobilitet og levende handelsgader.



Organisering

- Tilpas organiseringen efter projektets udspring og ejerskab for at matche aktørernes behov.
- Forankr projektet tværsektorielt, for at samle faglige- og dialogbaserede aspekter og kompetencer under én organisering for et stabilt og samlet narrativ eksternt.
- Foretag en indledende risikovurdering af ressourcer, udfordringer og eksisterende narrativer for bedre projektstyring.
- Involvér og styrk det politiske ejerskab for at mindske usikkerhed ved modgang.
- Udvælg lokale nøglepersoner, som kan bidrage med sparring og indblik i områdets udfordringer og narrativer.



Midlertidighed og prøvehandlinger

- Overvej, om det giver mening med et midlertidigt projekt, eller om ressourcerne er bedst anvendt på at udvikle det permanente anlæg.
- Brug midlertidige løsninger strategisk som trykprøvninger, der kan modne politiske beslutninger og teste lokalområdets reaktion.
- Events, sæsonbaserede tiltag og jubilæer er gode anledninger til at teste i større skala.
- Udvikl de midlertidige greb i høj kvalitet, så de opleves meningsfulde og styrker opbakningen til det endelige projekt.
- Vær på forkant og kommuniker tydeligt forskellen mellem midlertidige og permanente tiltag, især i lange forsøgsperioder. Et forsøg er ikke entydigt en succes men en læring.
- Kommunikér resultater og erfaring fra evalueringer til at forbedre de langsigtede løsninger.



Kommunikation

- Den gode fortælling opbygges fra start, og er et aktiv for projektets succes.
- Se kommunikation som en investering og vær vedvarende, åben og transparent for at skabe tryghed og styrke projektets narrativ.
- Tilpas kommunikationen og tag forbehold for stedets eksisterende narrativer og aktører.
- Understøt kommunikationen med fakta, data og konkrete undersøgelser, for at afmontere myter og skabe en saglig debat.
- Vis fremtidsbilledet og tal åbent om det.
- Koordinér intern og eksternt formidling for at undgå modstridende signaler og skabe klarhed i fortællingen.
- Forebyg negative narrativer ved eks. at holde kommunikationen faglig og saglig, også når debatten bliver emotionel, og brug gerne lokale ambassadører som medformidlere.



Dialog i processen

- Involver erhvervslivet tidligt med både fællesmøder og individuelle dialoger for at håndtere forskellige behov, og mød dem i øjenhøjde.
- Overvej at bidrage med erhvervsservice i dialogen med de erhvervsdrivende.
- Inviter beboere, fællesråd, borgere, aktører og lign. tæt på processen, så alternative fortællinger ikke overtager debatten.
- Giv de forretningsdrivende løbende informationer om status, og detaljerede tidsplaner så de kan nå at tilpasse forrettningens drift ift. ændringer og anlæg.
- Hav faste mødekadencer, så de forretningsdrivende har mulighed for besvarelse af spørgsmål og lavpraktiske udfordringer.
- Vær beredt på, at klager og den lokale debat kan genoplives i forbindelse med anlægsfasen.
- Tag stilling til, hvornår projektet egentlig går i drift, og hvornår projektgruppen slippes.

Forståelse og inddragelse

Forandringsprocesser, der omhandler omstilling af hande­lsgader med grøn mobilitet, kan styrkes gennem forskellige kommunikative redskaber. I arbejdet med de danske cases og workshops, er der blevet nævnt flere forskellige kommunikative redskaber, som på hver sin måde har understøttet projekternes processer og organisering. Disse er blevet nævnt i forskelligt format og kombination men har alle suppleret til en styrket fælles forståelse og samarbejde på tværs af aktører.

Nedenfor er udvalgte eksempler på generelle kendte handlinger for inddragelse inden for trafik- og planlægning, som har særlig relevans i arbejdet med denne type projekter:

Supplerende kommunikative redskaber i forandringsprocesser

Fremtidsbilleder og scenarier

Som et kommunikativt værktøj kan der arbejdes med fremtidsbilleder, scenarieudvikling mv., hvor perspektiverne for området foldes ud. Projekter af denne type har ofte et innovativt og iterativt aspekt, og i den sammenhæng kan det være værdifuldt at interagere mellem vision, test, dialog, idéudvikling og monitorering – og løbende at videreudvikle løsningerne, så de tilpasses både kommunens, erhvervslivets og borgernes ønsker og behov.

Fælles dialogmøder og borgersamlinger

Gennem fælles dialogmøder kan nye idéer opstå, der kan dannes partnerskaber, samarbejder og sættes retninger i fællesskab. Det kræver dog en inviterende, inddragende og faciliterende tilgang. Hvis forudsætningen for dialogmødet er information uden mulighed for at påvirke processen kan det have en modsatvirkende effekt, hvor der kan opstå modstand eller mistillid.

1:1 dialog

Erfaringsmæssigt har den direkte og løbende 1:1 dialog med de erhvervsdrivende en positiv effekt. Her mødes de erhvervsdrivende i øjenhøjde, og de forskellige forhold, usikkerheder og nuancer får mere plads. Denne type dialog er dog mere tidskrævende og kan enten varetages af kommunen, erhvervsservice eller via en ekstern konsulent.

Byvandring

Ved en byvandring kan erhvervsdrivende, borgere og andre aktører inviteres til en fysisk besigtigelse af området. I den forbindelse kan der opstå gode og konstruktive dialoger om selve projektet og andre emner, som optager de deltagende. En byvandring kan have mange deltagende og kan derfor være en effektiv metode at kommunikere med handelslivets parter.

Hjælp til relokalisering

Hvis nogle erhvervsdrivende åbenlyst får vanskeligere vilkår som følge af de nye fredeliggørende trafikale tiltag såsom ændret vejadgang, tilgængelighed til parkering osv., så kan det være hensigtsmæssigt med en åben og ærlig dialog om evt. relokalisering. Her kan kommunen i samarbejde med en erhvervsmægler og handelsstandsforeningen hjælpe med at finde alternative lokaler, så virksomheden kan fortsætte, og frigive plads til nye anvendelser i området.



3. Støtteværktøj til planprocessen

Kommunernes by- og mobilitetsplanlæggere spiller vigtige roller som arrangerende, styrende og koordinerende aktører i arbejdet med at etablere tiltag for grøn mobilitet i levende handelsgader. For at opnå et velfungerende og effektivt samarbejde mellem handelsgadens aktører og kommunens planlæggere kan en velkoordineret proces have stor værdi. Planlægningsværktøjet er i princippet en række anbefalinger til afklaring af partnerskaber, planlægning, proces og projekt.

Det følgende indeholder en række konkrete anbefalinger til kommunale by- og mobilitetsplanlæggere, som ønsker at arbejde med grøn mobilitet i levende handelsgader.

Anbefalingerne er udarbejdet i samarbejde med eksperter, kommunale planlæggere fra Aalborg og Aarhus Kommuner samt erfaringer fra danske og internationale cases. Anbefalingerne kan fungere som inspiration og værktøjer i arbejdet med udvikling af grøn mobilitet i levende handelsgader.

Planlægningsværktøjets byggesten



Partnerskab

Afklar de vigtigste partnere - og inviter dem ind

- Skab en fælles retning og sikr, at økonomi, ansvar og interesser koordineres tidligt.

Afklar koblingerne til andre projekter

- Udnyt synergieffekter og undgå konflikter med andre planer, anlæg og indsatser.

Indtag rollen som programmør af handelslivet

- Kommunen kan understøtte et stærkt handelsliv ved at hjælpe med strategisk placering af funktioner og i dialog med aktørerne.



Fysisk planlægning

Afklar formålet

- Skabe tydelig prioritering og sikr, at alle arbejder mod samme mål.

Screen konteksten

- Redegør for forudsætningerne for at forstå stedets kvaliteter, aktører, udfordringer og potentialer, så løsningerne bliver relevante og realiserbare.

Lav en risikoscreening

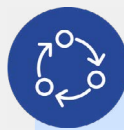
- Identificere modstand, sårbarhed og evt. konflikter, der kan påvirke projektets proces og succes.

Lav en situationsplan til dialog

- Skab et konkret grundlag for dialog med aktørerne. Dette kan understøttes af visualiseringer og tegninger af tilpasninger.

Planlæg en før- og efterevaluering

- Mål og dokumenter effekten af projektet



Proces

Vær tålmodig og vedholdende

- Omdannelse af byrum fra parkering til nye bylivsformål og ændring af adfærd tager tid.

Kommunikér vedholdende gennem hele processen

- Skab tryghed, forståelse og tillid hos alle aktører.

Fokuser på den positive kommunikation

- Styrk opbakningen ved at fremhæve muligheder og gevinster ved projektet og undgå unødigt konflikt.

Vær opmærksom på forskelligrettede behov

- Afbalancer interesser og skab løsninger, flest muligt kan se sig i gennem konstruktiv dialog.

Facilitér evt. forretningsudvikling

- Hjælp de erhvervsdrivende med at tilpasse sig de nye rammer og udnytte evt. nye muligheder.



Realisering

Afklar fordele og ulemper ved midlertidighed

- Vælg de rigtige greb, der både kan teste løsninger og skab tryghed i processen.

Kommunikér - også i anlægsfasen

- Kommunikér ændringer og løbende for at sikre forståelse og opbakning imens ændringerne bliver fysisk etableret.

Sikr afbødende foranstaltninger

- Reducere negative gener for aktører gennem konkrete støtte- og tilpasningstilag.

Oprethold adgang i anlægsfasen

- Sikr at butikker og funktioner forbliver tilgængelige for kunder og brugere i anlægsperioden.

Planlæg en før- og efterevaluering

I dialogen med aktører, politikere og medier er det vigtigt med et godt vidensgrundlag. Derfor kan der med fordel igangsættes en før-evaluering, hvor billededokumentation naturligvis er vigtigt. Der kan med fordel planlægges og foretages opfølgende evalueringer. Flere af de undersøgte cases har vist, at det kan tage tid før det nye er blevet en naturlig del af byens liv og struktur. Det anbefales derfor at følge udviklingen i et længere perspektiv på f.eks. 5 år.

Der findes flere metoder til at foretage før- og efterevalueringer af grøn mobilitet, og det anbefales generelt at udføre evalueringerne med flere metoder. Evalueringerne giver et godt vidensgrundlag forud for de videre beslutninger. Nedenfor er eksempler på generelle kendte kvalitative og kvantitative metoder inden for trafik- og planlægning:

Kvantitative evalueringer

Trafiktællinger

Trafiktællinger kan give et godt overblik over effekterne for bil-, cykel- og fodgængertrafikken. Tællingerne kan foretages som almindelige slangetællinger, ved GPS eller databaserede metoder eller via fysiske tællinger af personer. Ud over at foretage tællinger i den berørte gade kan der med fordel også foretages supplerende tællinger i de tilstødende gader.

Spørgeskemaer

Spørgeskemaer udsendt digitalt via e-boks, sociale medier eller andet kan komme bredt ud. Metoden er effektiv til at indsamle en stor mængde svar på relativt kort tid. Erfaringsmæssigt har særligt parkering og handelsliv mange borgeres interesse, og derfor kan der komme mange og blandede svar retur.

For at fokusere på brugerne anbefales det derfor at inkludere spørgsmål om bopæl, hvor ofte man benytter handelsgaden, årsager til at komme/ikke længere komme i området mv.

Videokamera

Ved at opstille kameraer et eller flere steder kan der skabes et overblik over brugernes adfærd - både før og efter omdannelsen. Flere videoløsninger har tilknyttet software, der også muliggør trafiktællinger. Optagelserne kan også gemmes til senere analyser.

Kvalitative evalueringer

Stopinterviews

Stopinterviews kan anvendes til at indsamle data om gadens faktiske brugere, herunder formål med turen, forbrug, transportmiddelvalg og meget andet. Stopinterviews udføres personligt, og data behandles på samme måde som ved spørgeskemaundersøgelser.

Observationer

Ved at observere forskellige forhold, der udgør bylivet, kan der opnås indsigter i emner som opholdskvaliteter, bevægelsesmønstre på forskellige tidspunkter, kulturarv og meget andet. Der findes flere anerkendte metoder, som med fordel kan anvendes til observationer og bylivsundersøgelser.

1:1 dialoger og interviews

Samtaler med de erhvervsdrivende kan anvendes til at vurdere omsætningen og udviklingen i den enkelte forretning. I dialogen kan der også tales om andre aspekter, som de erhvervsdrivende oplever, herunder drift af opholdsrum, parkering, trafik, samarbejde med kommunen og meget andet. Der kan enten anvendes borgerdialoger og egentlige interviews - både 1:1 eller i fokusgrupper.



Kastetvej efter ombygning, 2023
Kilde: Aalborg Kommune